

מכתב למדריכים, לרכזים ולמורים לעברית

בימים של חזרה לבית הספר

שלום מדריכים, רכזים ומורים יקרים,

התלמידים שאתם פוגשים בימים אלה חזרו לבית ספר שונה מהמוכר להם ולכם. התלמידים עברו תהליכים שונים בבית ובמשפחה, והם מגיעים לכיתה עם מטענים לימודיים ורגשיים שעליכם להכיר מחדש. שינויים אלה משפיעים כמובן על הוראת כלל מקצועות הלימוד, ודאי על הוראת העברית שהיא מקצוע תשתית בכלל כיתות בית הספר היסודי.

במכתבי מיום כ"א בניסן תש"ף 19.4.2020, [מכתב למדריכים, לרכזים ולמורים לעברית בימים של למידה מרחוק](#) פניתי אליכם, לאור האתגר של הוראת העברית מרחוק לתלמידים צעירים בבית הספר היסודי. אדגיש, כי כל הכתוב במכתבי זה תקף גם עתה, בימים של חזרה לשגרה. עלינו להקפיד ולחזק את ארבע מיומנויות השפה – האזנה, דיבור, קריאה וכתובה, לטפח את אהבת הספרות והקריאה, להעשיר את אוצר המילים ולטפח את הלשון. שימו לב במיוחד לביסוס יסודות הקריאה בכיתה א' ולביסוס שטף הקריאה בכלל כיתות בית הספר.

הפעם אתייחס לסוגיות נוספות שעל הפרק:

- א. הערכת הישגים בעברית לאחר תקופה ארוכה של למידה מרחוק
- ב. הסתייעות בכלים שפותחו ללמידה מרחוק לתמיכה בתהליכי הלמידה בבית הספר

למכתב זה מצורף "טיפ-עלון" - המלצות והצעות שאספנו עבורכם להוראה מקרוב ומרחוק, וכן כרזה המציגה מאפיינים של הערכה פנימית מקדמת למידה.

א. הערכת הישגים בעברית בתנאים הקיימים

שאלת ההערכה בימים אלה מטרידה מורים, רכזים ומדריכים לעברית, וכן את המערכת כולה. בדרך כלל בתקופה זו של השנה אנו נוהגים להעביר משימות הערכה לכיתות ג'-ו', לערוך מיפוי כיתתי, לסיים את עשר המשימות של כיתה א' ואת הפעימה השנייה של מבדק ב'. השנה עלינו לשים דגש על השלמת תהליכי למידה שנקטעו ולהימנע ממצבים שיוצרים מתח ודאגה בקרב התלמידים. השתדלו להנעים את הימים של החזרה לבית הספר ולחבב על התלמידים את הלמידה בשיעורי העברית. לפיכך, **לא יישלחו אליכם השנה משימות הערכה למיפוי כיתה**. מהלך זה של מיפוי הכיתה ימתין לימים מאוחרים יותר בתחילת שנת הלימודים הבאה. עם זאת, הצורך שלכם להעריך את התלמידים אינו פוחת. תלמידים שחזרו לבית הספר לאחר ימים ארוכים בבית זקוקים למענה לימודי מותאם. חלקם התקדמו מאד וחלקם צברו פערים משמעותיים. עליכם לדעת מה מצבו של כל תלמיד בכדי לתכנן הוראה טובה יותר.

לפיכך, אבקשכם בשלב זה לקיים מהלכים של הערכה פנימית במתכונת שאינה מבחן.

להלן דגשים לביצוע ההערכה:

- הציעו לתלמידים השונים משימות שיאפשרו להם להציג את התפקוד שלהם, לחשוף בפניכם את מה שהם יודעים וגם את מה שקשה להם, מבלי שיגיעו לסף תסכול.
- מצאו, בהתאם לשיקול דעתכם ובהתייעצות עם הרכזת או המדריכה, כלים ודרכים להערכה בתוך מהלך ההוראה השוטף - עבודת בית, טקסט מלווה בשאלות הבנה (תוכלו להתמקד לצורך הערכה במעט מן השאלות הללו), דיון כיתתי, משימת כתיבה, קלוז להשלמת מילים ועוד. **אין כל צורך ליצור משימות אחידות לכולם. כל מהלך לימודי בכיתה יכול להתאים כדי לשלב בו הערכה קצרה עבור כלל הכיתה, או עבור תלמידים מסוימים בכל פעם.**
- רשמו לעצמכם את מסקנותיכם לצורך תכנון ומעקב התקדמות. חזרו לרישום זה מדי פעם כדי לתכנן ולהתאים את ההוראה לתלמידים השונים.
- אני מצרפת למכתב זה **כרזה על מאפייני הערכה פנימית מקדמת למידה**, הערכה שאינה בעלת אופי של מבחן. אנא פעלו בהתאם למאפייני ההערכה המתוארים בכרזה כדי להפיק את המידע הנדרש מהכלי מבלי ליצור אצל הילדים בעת הזאת מצבים של לחץ ותסכול.
- תוכלו למצוא מבחר משימות הערכה באתר החינוך הלשוני, תחת הלשונית **ההערכה ללמידה**. משימות אלו מתעדכנות מדי פעם. אנא בחרו מתוכן משימות קטנות שאינן דורשות זמן ארוך ואינן חייבות להינתן בצורה אחידה לכלל התלמידים. בין כלי ההערכה באתר תמצאו גם את משימות ההערכה שנשלחו אליכם בשנים הקודמות. תוכלו להשתמש בהן בצורה מושכלת, בחלקים (כדי לא להכביד עם מבחן גדול), ובדרך שעונה על מאפייני ההערכה מקדמת הלמידה.
- **הערכה בכיתה א** - כדי להעריך את התקדמות הילדים ברכישת יסודות הקריאה אפשר להסתייע במשימות שטרם בצעתם מתוך מבדק א'. אפשר גם לדחות זאת לסוף השנה או לתחילת השנה הבאה (כשהתלמידים יהיו בכיתה ב'). בינתיים חשוב להסתייע בכלי ההערכה שצורפו לכל שיטת קריאה. תוכלו למצוא את כלי ההערכה במדריך למורה של כל שיטה ושיטה שברשותכם.
- **הערכה בכיתה ב** – אפשר להעביר את מבדק הקריאה והכתיבה בכיתה ב בהתאם למאפייני ההערכה שתוארו לעיל. במסגרת מבדק הכתיבה תוכלו להציע לתלמידים לכתוב על נושאים אישיים וחברתיים, או לתאר מה שעבר עליהם בתקופה האחרונה. הילדים לא חייבים לחוות את המהלך כמהלך של הערכה, ואילו אתם כמורים תוכלו להעריך את כתיבתם בהתאם למחווון המוצע במבדק.

ב. הסתייעות בכלים ללמידה מרחוק ושילובם גם בלמידה בבית הספר

1. בכל מחוז התארגנו המדריכים המחוזיים וצוותי ההדרכה והציעו למורים הכוונה וחומרי למידה מותאמים לחירום. הערכתי נתונה להם על כך. בנוסף, התרשמתי עמוקות מהרוח החברתית והנדיבה של מורים רבים אשר משתפים אלו את אלו ברשתות החברתיות ומציעים אלו לאלו חומרי למידה וסרטונים מצולמים.
2. בימי הלמידה בחירום נפתחו עבור כלל המורים **ספרי לימוד שונים**, באדיבות הוצאות הספרים. חומרים אלה יכולים לסייע בידיכם להעשיר את ההוראה. שימו לב, לכל ספר לימוד קיים גם

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית – אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

מדריך למורה עשיר ומפורט. כדאי להקדיש זמן לקרוא במד"ל של ספר הלימוד ולהיעזר בו לתכנון ההוראה ולבניית השיעורים.

3. **מערך השיעורים המצולמים** עומד לרשותכם בשלושה אופנים: שידורים ישירים בימים א-ה, מאגר סרטי וידיאו במרחב הפדגוגי, ו**וייטומון** שבנינו במיוחד עבור מורי העברית לאיתור שיעורים שיתאימו לכם לפי שכבת גיל, נושא או מיומנות. כדי להפיק את המיטב מן השיעורים המצולמים יש לצפות בהם מראש ולשבץ אותם במערך הלמידה שלכם באופן מתוכנן.

4. שוב אציין בפניכם כי לרשותכם מבחר גדול של **חומרי למידה דיגיטליים** במרחב הפדגוגי ובאתר החינוך הלשוני תחת הכותרת **למידה מרחוק בחירום**. אלה כוללים יחידות הוראה דיגיטליות ואחרות, סרטונים שונים, טקסטים זמינים להוראה, משחקי לשון ועוד. לנוחיותכם החומרים מוינו לפי שכבות גיל, וכן לפי נושאים ומיומנויות שפה. חומרים אלה עומדים לרשותנו גם כיום, בשלב החזרה לבית הספר.

שימו לב בעת הזאת לחומרים בנושא ירושלים שעומדים לרשותכם במקומות אלה, כולל יחידות הוראה אינטראקטיביות שמתאימות במיוחד להוראה מרחוק באמצעות המחשב.

5. **החדשון לילדים** עבר לכתובת חדשה במרחב הפדגוגי, והוא ממשיך להתפרסם מדי יום רביעי בבוקר. נלוות לו גם המלצות למטלות. הקריאה בחדשון מתאימה לתלמידים בכיתות ד-ו ומזמנת עיסוק בנושאים אקטואליים ובאוצר המילים שבחדשות.

כמו תמיד, אני שמחה להודות לשותפים שלצדי - לצוות הפיקוח על הוראת העברית במזכירות הפדגוגית, שעסוק בפיתוח חומרי למידה והדרכה, למדריכות המחוזיות בממלכתי, בחמ"ד ובחינוך החרדי, שמובילות את מערך ההדרכה במחוזות ובבתי הספר, וכמובן לחברותיי במערך הפיקוח – גילה קרול, סיגלית שאקי ותרצה יהודה.

תודה רבה לכם מורים, רכזים ומדריכים יקרים. תודה על מסירות ויצירתיות, על שיתוף פעולה ועל נכונות ללמידה כל העת תוך כדי עבודה. כל אלה חשובים עד מאד לתהליכי הוראה ולמידה יעילים ונעימים גם בימים אלה.

בברכה,

דליה הלוי דרזנר

מפמ"ר עברית בקדם יסודי וביסודי

העתקים:

מר משה זעפרני, מנהל אגף א' שפות, המזכירות הפדגוגית

הגב' גילה קרול, מנהלת המחלקה למיומנויות יסוד באגף לחינוך יסודי

הגב' סיגלית שאקי, ממונה על החינוך הלשוני בחמ"ד

הגב' תרצה יהודה, מפקחת על העברית במחוז החרדי

מדריכות ארציות ומחוזיות.